

IZJAVA O NAMJERAMA

(1989)

IZJAVA O NAMJERAMA

DOLAZAK LJETA U ZAGREB

Dolazi ljeto,
vrijeme velike radosti.

Mozak mi se muti
od snage koja udara iz zemlje.

Divota zlata na knjigama,
zelenilo svjetlosti u vrtu:
u dubokoj travi
dolaze da pasu i piju jelenovi.

Iz otvorene daljine
dolazi nešto u sjaju i bjelini:
napustim li sebe,
meni uvijek, za trenutak,
svojim naglim dodirom
neuhvatljiv pjeva sam život.

Onih noći staklenih i plavih,
meni je šumila krv
kao od neke jake droge.

JUŽNA PROMENADA

Mi nismo uspjeli spasiti san.
Mi smo samo živjeli
onako kako se živjelo,

gledajući rasipanje,
gledajući kako korov
kao u šali prekriva
zadnji zakutak srca.

U povijesti, doista,
ima trenutak
kad svi sanjaju san,
ne prežući od njegove stvarnosti.

Stara majko, stara kosti,
meni se ipak dugo živi,
a kad se pravi život prene,
za onaj moj nek bude kasno:

za onaj život nove ljubavi,
za onaj život što već navire,
od kojeg sam gluh poput tetrijeba

što mi šumi u ušima
dok iza stabla stojim kao da me
netko opalio po glavi
pa čujem samo jednu grlicu u krošnji
punu stida od svoje sretne istine

O Zagrebe, o Zagrebe,
kad budem star i nemoćan,
još uvijek ću moći sjesti na tvoj pločnik
i biti kod kuće.

POVRATAK SA ZAPADA

U Svetom Petru na Mrežnici
jedan mi dio tijela trune.
Drugi na morskom dnu počiva,
ili još uvijek negdje pliva,
razapet među morima,
i ploveć tako dugo traje,
ni o čem već ne dvoji.

Za svakog živog što se znoji:
čitavu Hrvatsku što stoji,
ogorčenu i slijepu zemlju,
sabirem u djedovima,
znajuć da to ne vrijedi više,
da vrijeme staru nošnju briše,
da svijet pomalo jedan biva,
ja uvijek negdje kuću skrivam:
zvečajske muže što su pali,
doktore što su čitat znali
i jezik što su govorili
propeti između kaj i ča.

SENILNOST

ex tempore, na stari Yeatsov motiv

Bog ti je dao što si htio:
u zimi krov i čašu čaja,
obitelj, mačka, toplu peć,
i povrh briga zid pun knjiga,
a ponekad i poeziju;
pa, ko Japanac možeš sada
motrit gdje drhti snijeg na grani
i nosnicama udisati
svježinu večeri i jutra.

Al što će sve to, kad se zbilo
da dobro shvatio si svijet,
kad od toga iskustva mučnog
ne poznaš više svoju bit,
ne možeš više biti čist,
i teško da ćeš više znati
sa nevinim užitkom primit
i s nevinim užitkom dati.

I tako, sve će stat u zimi.
Sad shvatili smo gdje je kvaka.
Od srca, naravno, ni znaka,
a ponad sveg je legla sjena.
I buniš se i hoćeš tako
obrnut sve nabolje, ali
kako ćeš, kako, kad to ne ide,
kad možeš samo njakat glasno:
za bitnu mijenu već je kasno.

POSLANICA:
UVEČER PRIJE SVEČANOSTI

Vladimiru Markoviću

Svega se dobro već uhvatio mrak,
al prije utrnuća neki glas
treba da ostane; ne baš onaj
što ima snagu zakona, al ima,
ko stari nakit što ga žene predaju
s majke na kćerku, onu snagu
da u nekom vremenu još nezamislivom
bljesne pod svjetlom, kad se društvo skupi,
o jednom novom, još nerođenom vratu;

i sad, u sumrak, kad nam naše vrijeme
lako i nesmotreno klizi nizbrdici,
hoću da budim nadu, jer je imam,
u vrijeme kao još neotvoreno pismo tebi
i sebi; jer znam da novi govor
nije nam dan, a opet, hoću znati,
da poput glasa koji mi je u snu rekao:
»što god se zbililo, tebi se ništa ozbiljno
neće dogoditi i nema takvog zla
koje bi moglo oštetiti ono čisto
i čvrsto zrno sjaja koje nas je i rodilo«,
nek ovo što kažem ostane za vrijeme
ko zapis usput, za koji baš nitko
neće ni misliti da bi bilo kada
mogao biti pouzdan. Ipak, govorim ti:

jednog će dana netko živjet s nama,
tražeći što već traži, s osmijehom će
sve naše dronjke, jalovost i trzanje
vidjet u svjetlu koje mi nismo vidjeli;
jednoga dana bit će netko s nama,
skrhano staklo onog što smo kanili
prekalit će po svom i s užasom
spazit da gleda tek svoju zagonetku,
drhtav od straha zbog svojih prvih riječi:
Veliki svijete...

IZJAVA O NAMJERAMA

Starost riječi, glupost oblika.
Za to vrijeme,
idu vani oni na motorima
i poput drevnih barbara u pravu su:
neka se raspinju, dočekat će krst.

Blesavo je, ipak, što ja,
ad acta, iz drugog doba, drugog jezika,
idući prema starosti,
hoću okupiti onu šaku prašine
što titra u zraci sunca,
koje je kroz pukotinu prodrlo u sobu
ljetnog poslijepodneva;

što moram stegnuti još u grudu,
u svijetlu točku, poput one
koja ostaje na ekranu
kad su svi programi završeni,

onu ljubav koja me okupljala
i koja me i sad okuplja

i koja je još samo posao što me čeka,

ono topline u žarištu
između sjećanja i pogleda unaprijed,

jer poput svakog pravog ludila
budućnost je iznutra.

NA RUŽIČASTOM PAPIRU

za J.

Ja te volim
vrlo jednostavno
poput stupa
uz koji se veže da ne padne
mlada grana

ja te volim
tako obično
ko što je onaj crni kruh
koji jutrom jedemo zajedno
dobar gladnome čovjeku

i posve potajno
da nitko ne zna
ja te volim negdje među zvijezdama
u visokoj plavoj svjetlosti
gdje vrijeme nema više svoje značenje
i svake noći dok ti spavaš
ja stojim tamo i već te dugo čekam

Oh, bože, što me to muči naša muka,
dva tijela duboka a tako razdvojena,
toliko jedna da ne treba im sjedinjenje,
još samo tren su mlada, svijetla i tragična,
tijela što su usprkos mrtvoj trci znala da se vole

te tvoje čiste, tako hrabre oči,
što su uz očaj i prezir pošle samo za istinom,
do kraja ću ih nositi na svom putu,
do kraja one će meni gledati otvoreno

evo me spremna da od njih i zadnju bol
primim još samo uz osmijeh i predanje,
jer nema nego rana što sad spava među nama,
i sa svim drugima što su od iskona napušteni,
ne dam svoj san da se pretvori u glinu:

umrli, beskućni, što leže na ulici
razrovanoj ko utroba što je pobacila,
a ja, na zemlji, s travom smrzlom među prstima,
grizem grudu ko tvoje ispružene usne

I sad te gledam.
Pomalo si tuđa,
a opet, posve moja.

I gledam gdje se prsti tvoje ruke
naglo pretapaju u moje,
i kako tvoje noge idu kao moje.

I tvoje lice, i tvoje, moje bore,
i tvoje zjenice, i sve što ikad kažeš,
i kako zapravo tek sad se znamo,

i gdje se znak jednakosti
ustpostavlja uz ono što je bilo tuđe,

i kako se pripadanje
povećava, čim ono što drugi zovu ljubav
biva manje

pa treba ići, dugo skupa ići:

bit ćeš mi tu, i ja ću biti tu, i nećemo se znati,
sve dok nam jedne noći naša lica,
obraz uz obraz tiho naslonjena,
ne kažu nešto što kao glazba mami:
već triput umrli mi smo triput jači,
i tvoja ruka zrači u mojoj šaci
i nema više pitanja – a što to znači
nećemo više znati ni mi sami.

Voljet ću te staru ko Du Belley i Ronsard,
i kao Yeats svoju Maud Gonne,
i kao Ujević svoju Vivianu,
al nemoj da stvari ostanu pri tom.
Zborana, sijeda, kraj neke tople peći,
nemoj si reći što govore sve žene:
»Petрак me ljubljaše nekoć, a ja voljeh drugog«,
već zovni me da dignem pogled s knjige,
blago u moje prste svoje stavi
i zapitaj me da nitko ne čuje
»Hoćeš li vrućeg čaja?«, pa mi nalij
dok vani pada snijeg i večer pada
na sve stvari tiha i mi skupa s njom.

Preobrazit ćeš se u neku drugu
i doći ćeš do mene

bez igre i bez kockanja
zbog onog što se mora

jedno pred drugim sagnut ćemo glavu
ko pokorne životinje

a noću na obzoru nad zapaljenim gradom
čitav će mrak biti tek naše lice

i tijelo u koje je ugrađena starost
vrijeme na milost i nemilost

što se pamti i što se ne prodaje
ni za dinar ni za ogrlicu

slobodu od koje se može umrijeti
tvoju i moju želju

PISMO

PISMO

Vi ćete se, braćo moja,
istanjiti do kraja
u razgovoru
koliko anđela stane na vrh igle.
Zatim će letjeti glave.

I tako,
bit ćete kao dijete
koje je svoju malu željeznicu
navilo toliko
da joj je opruga pukla.

I dok dijete plače,
s tim voznim redom putovat će narodi:
tko drumom, tko šumom.

Slušam travu koja u kišnom srpnju raste,
gledam oblake kako se na nebu miču,
moj život je u svemu tome najvažniji,
toliko da se pitam
čemu je uopće važan taj moj život.

USPAVANKA

Mlati nas, djecu, vjetre, samo mlati:
tko god proviri izvan posteljice,
bit će mu obrijana glava.

A što je ljudski?

Volim te, noći, jer me svojim šaptom
povezuješ sa cijelim svijetom više
nego sva buka dana:
u tvom tkivu je svako prapočelo,
sve je moguće, jer svi smo bića
uvijek novog početka.
Na kraju, tu ne stoji ni djelo
ni propast, stoji samo slutnja,
navještaj,
uvijek moguća zora protiv svih tvrdih zakona,
oduvijek naša zadnja nada:
bit će mu obrijana glava.

MIHALIĆEVA ILICA, U KIŠI

Taj grad je proklet, nikog nikud ne vodi,
ni one koji misle da će riješiti se
sa njim svog prokletstva.
Grad, ipak, stalno raste.

Bože moj, koja je životinja čovjek.
Uvijek sam mislio: iz te gomile mesa
netko će kriknuti.

Ali to nije točno. Grad je proklet.
Nikome ne pruža ruku. Sve se sabija
i guši se po krletkama.
Ni svojoj djeci on ne dopušta
da se istinski brate.

Što veći, sve mrtviji,
njemu čovjek jedva nađe drugog čovjeka
i nema stida.

Zreo za tiho ubijanje,
ne znajući ništa,
čitav moj život težio je da mu dođe.

ŠKRINJICA S UGRAĐENIM LUDILOM

Trideset godina pripominju pjesnici nešto o putu i kako se to ide: trideset godina. Budale, ali i do mudrosti osjetljivi blesani čuju: sitna podrhtavanja tla, male i nebitne odrone, slučajne provale blatne vode, ekstrasistole na srcu od nekretanja već zaraslom u salo, tri desetljeća govore već o potrebi jednog ili više *by-passa* o ugrađivanju *pacemakera*, čak su jezikom znanosti i tehnike stali govoriti, ne bismo li se bolje razumjeli. Ali uzaludnost je ovdje prirodno stanje: sjela luda kraj puta na bundevu, pa pjeva ljetni dan do podne, brunda sebi u bradu i mrlja sa sobom. A poznato je da su sva mutna stanja tako lako razrješiva: potrebno je samo reći ili-ili. I boga mi, ima ih koji se usuđuju!

U renesansi, izračunavali su kalendare plima i oseka, nije im to bilo baš sasvim jasno. Stoga ti, bukolično pripiti čitatelju, iziđi i zavapi: o, ljske planeta, o, svemire! Liši se, prijatelju, svih svojih ljudskih krpeta, ostani gol na zemlji prije nego što prosuđiš i jedan jedini redak svog Otkrivenja. Znam kako bi, sliko i priliko, da to učiniš umro istog časa – jer zaista: nema li čovjek ideala, ne može počinuti zločin! A nema li ih, ne može poživjeti! A vrijeme je! Vrijeme je: negdje u daljinama živi se živi život, samo eto, opet povijesni usud, znate već itd. Ali, ako je to povijesni usud, kamo mi kuća, što krov? Buncam, buncam, oganj raste. Kad odem prvi put u Sarajevo, otići ću poput usidjelice na Kranjčevićev grob. Zašto, zaboga, taj Kirac nije pisao pjesme o Mediteranu, ta mogao je tako mirno poživjeti! Ali bio je žabar u duši, eto što.

BAJKA

U zemlji bez izmirenja
noći su bijele ko u paklu:
svi bdiju do hladne jeze.

Posve spokojno
propušta se vrijeme:
ono je uvijek samo nova odgoda.

U zemlji bez izmirenja
nema te trave što se prima grumena:
svaki korijen strune.

A vlada neka vrema,
i bučna tišina,
i čekanje,
ta najpodlija muka: boli nema.

Sve se miče a sve stoji,
znoj kaplje a vlaga ne postoji,
svaki uzdah samo se pribraja
starom bremenu;

u zemlji bez izmirenja
besmrtnost je sve pojela:
vladarica se, za volju svoje vlasti,
odrekla svega.

Tome – kraja nema.

VARIJACIJE NA DREVNA KINESKA PRAVILA ZA GRADNJU KUĆE

Prevaran je oduvijek čovjek
koji vuče sebi
i tajno i jasno.

Razmetne se samo ona kuća
kojoj ugao poleti središtu
suvviše strasno.

Kad praznom središtu uglovi ne teže,
sve ih na svom mjestu krov spokojno veže.

Spoji se, spoji, sudbino sa metom,
s uglom koji strši, s prokletim teretom;

jer sve je majstorovo znanje
dovoditi u poništenje,
u *stanje*:

ne budi što si, bit ćeš što nisi znao,
dok vaga stoji čvrsto po sredini,
ni amo ni tamo, a drhti i treperi.

Vuku i tuku oni koji teže,
pobjedu slave, poraženi leže.
Propali dom tek povijesti bilježe.

TRIPTIH

Nedavne pomrčine sunca i mjeseca ne slute nam na dobro. Prirodne ih znanosti mogu, doduše, ovako ili onako tumačiti, no ipak osjeća sama priroda njihov bič u posljedicama. Ljubav ohladni, prijateljstvo iznevjeri, braća se zavede... Novi savezi, izdajnički planovi, otimanje kraljevstva, prenošenje carstva, pad utjecajnih ljudi, buntovne sekte i raskoli, mnoge smutnje i neprilike u stvarima crkvenim i štošta drugo... Preživjeli smo najbolje doba svog vijeka, a spletka, himba, izdajstvo i sve zatorne opačine pratit će nas bez oduška sve do groba.

Edward Gresham: *Neobične, strašne i istinite novosti koje su se zbile u Karlovcu, u kraljevstvu Hrvatskome*. London, 1606.

POD ZIDOM TREŠNJA PROCVALA
a netko hoće vlast

Na srcu rana izrasla
a netko hoće slavu

Ljude razmicat lijevo desno
jučer još kumovi danas već bijesno

A ti se zemljo prostiri u valovima
i tebe jedino ljubim premda ne znam zašto
dok netko hoće čast

Neće on mene krstit, neću ni ja njega
a morat ćemo zajedno
morat ćemo

I nek nam se djeci smiluju
sve naše časti, ljubavi i vlasti

Divim se svima koji imaju olakšavajuću okolnost,
duboko saznanje da su u pravu:
pokoljenja će im slavit zlodjela

Kraj zida trešnja cvate
i mi moramo živjeti
što bilo da bilo

U TIHOJ, DRIJEMAJUĆOJ NOĆI
ja ni na čemu već ne stojim,
ustajuć naglo s pitanjem pod zubom,
pred stupom svjetlosti ko zaražen gubom
ustajem uspravan, ni o čem ne dvojim:
zrela sloboda sad u meni hoće
a ja se svoje slobode bojim.

Jer ti ćeš me,
moj brate,
na putu kojim zajedno idemo,
zbog nje prokazati,
svezat ćeš me,
obilježiti,
a zatim mi velikodušno pokloniti
tu moju slobodu,
prethodno se dobro pobrinuvši
da mi ni djeca nemaju kruha

pa neka pjeva ta moja sloboda
tišinom nalik onoj u grobu
nek pjeva sama sebi i o sebi

i u tvrdom nemilosnom svjetlu
onog što osjeća istinom
neka se usudi ispružiti svoju ruku

DOBRA NE VIDIM
dobru se ne nadam
smrzla mi zemlja drijema

ni na slobodu
nitko više ne misli
tko zna što se sprema

posadi ženo krumpir pokraj kuće
i povrće koje uz to može stati
gladi još nema

mrzim sve koji se u domovinu kunu
takvi živog čovjeka
poslije neće znati

zatvori prozore i zastore navuci
bar sada dok još čovjek može
prije groma da se odmori

pusti me da dugo u noć čitam
do jutra zatvoren u kući
od cijelog bdijenja neću više ništa

osim da se pitam

ima li negdje neka zajednička ljubav
jaka kao taj kruh za sutra